

DRIFT

International Blexen – Bremerhaven (december 2017)

We staan bij de veerpont Blexen – Bremerhaven en wachten. Herfstig weer met een frisse, bijna koude wind. Was er maar koffie. Helaas, het ooit florerende en Brits aandoende café-restaurant ‘Das Weserschlössen’ is niet langer meer open en flink in verval. Geen troost dus, wel wordt het gevoel van verlatenheid en kilte dat toch al zo heerst, versterkt. Te Blexen heeft slechts de kerk iets groots en zegevierends.

Voor ons de Weezer, een breed water. Aan de overzijde Bremerhaven, groots en druk met containerschepen, hoogbouw, televisietorens, sleepbootjes, een loodsboot en ook nog een kleine kotter die naar garnalen zoekt. Verscholen tussen dat alles een mooi ouderwets haventje voorzien van bescheiden pieren, havenlichten en een jaartal: 1914.

Enmaal aan de overkant verkennen we de boulevard die vergelijkbaar is met alle boulevards elders op de wereld. Ook hier wordt hard gewerkt aan een Waterfront met van allerlei moderns. Glazen bolvormige bouwwerken, oude pakhuizen die worden omgetoverd tot werkplekken voor startups en vooral ook tot appartementen met vrij uitzicht op de haven en het water. Gelukkig stuiten we ook nog op iets anders, iets eigens. Een standbeeld van een vertrekkend gezin. De vader leidt en gelooft in een glorieuze toekomst. De moeder troost haar beide kinderen die de indruk maken niet mee te willen. Zo zal het gegaan zijn. Zo gingen ze, die Auswanderer, want dat valt te lezen op de sokkel van het monument. Bremerhaven was ooit de poort van en naar de wereld. Van hier vertrok men naar de Verenigde Staten, om daar een beter leven te vinden. Hoeveel zullen het er geweest zijn? Later in het Historisches Museum Bremerhaven vinden we antwoorden: Tussen 1820 en 1939 verlieten 4,5 miljoen Duitsers het vaderland om naar Amerika te gaan. Na de tweede wereldoorlog waren dat er nog eens 2,5 miljoen. Ergens in het begin van de zeventiger jaren van de vorige eeuw was het over, toen wilde men wel weer in Duitsland blijven, waar het leven immers goed was.

Aan de achterkant van het monument staan de namen opgetekend van Duitse organisaties in de VS die hebben bijgedragen aan dit monument: Der Bayerische Volksfest Verein te Philadelphia,

Der Internationale Deutsch-Amerikanische Polizei Verband, Kapelle Kelmatklange, Germania Kaatskill Verein, German Dramatic Society, et cetera.

Er is nog meer eerbetoon aan dat verre vrije land. Hoe origineel: een standbeeld van Columbus. Aan de voet van het beeld een tekst die aangeeft wat er allemaal verkeerd is gegaan nadat wij, de blanken, Amerika ontdekt hadden: Uitgeroeide indianen, verstoorde natuur en zo nog het een en ander. Zoals steeds en overal bezwijkt ook hier het Duitse volk haast onder schuld en schuldgevoel. Alles wat ooit mis is gegaan in de wereld – en dat is heel wat – is, zo niet de directe schuld van de Duitsers, dan toch wel aanleiding om daar, liefst in het openbaar boete voor te doen.

In het Historisches Museum vallen we van de ene in de andere verbazing. Bremerhaven is eerst in 1827 bedacht. Toen verzandde de Weezer en werd Bremen moeilijker bereikbaar voor de scheepvaart. Er diende een nieuwe haven te worden aangelegd, dicht bij zee. Het onooglijke vissershaventje Geestemünde werd omgebouwd tot een

echte zeehaven. Dat ging razendsnel, in 1836 woonden er, in wat later Bremerhaven zou gaan heten 1500 mensen. In 1900 waren dat er 20.000 en vlak voor de tweede wereldoorlog woonden er in de Großstadt Wesermünde, zoals Bremerhaven toen heette, ruim 100.000 mensen. Dat aantal woont er nu ook nog.

De tweede wereldoorlog heeft hier vreselijk huisgehouden. Van de stoere en trotse marinehaven met zijn Zerstörer-flottille en van allerlei anders op militair gebied, was, na de verschrikkelijke bombardementen van september 1944 en later, vrijwel niets meer over. Na de oorlog werden in de weinige gebouwen die nog overeind stonden, Britse en Amerikaanse militairen ondergebracht. Dat werd door de hongerende en lijdende bevolking niet erg op prijs gesteld. Het kwam niet tot een opstand. Men had voldoende geleden.

De wederopbouw begon en die is volkomen geslaagd. Bremerhaven is nu een haven van importantie. Veel groter dan alle havens die wij tot nu toe bezocht hebben op onze tocht langs de waddenkust.

Ondertussen willen wij verder en volgen min of meer de oever van de Weezer in de richting waarvan wij denken dat het de juiste is. Tijdens het overtochtje met de pont hadden we het er nog over. Verdwalen op onze tocht langs de wadden is vrijwel onmogelijk. Je dient slechts de dijk in de gaten te houden. Simpel zou je zeggen. Maar hier lukt dat niet al te best. Steeds weer stuiten we op hekken en spoorbanen, douanekantoren met slagbomen, woonwijken, autowegen en nog zowat. Wij dienen een omtrekkende beweging via het achterland, via de stad dus, te maken om ergens, meer naar het noorden weer de vertrouwde dijk met het boerenachterland op te pikken. Zo redeneren we in elk geval.

Voorlopig verbaast Bremerhaven ons. Op nog geen honderd meter landwaarts van de haven, zeg maar achter de façade van de vooruitgang, wanen we ons in voormalig Oost-Duitsland. Brede straten met licht vervallen flats, allemaal zonder balkon en strak in het gelid. Met op de begane grond ruimte voor winkels en cafés, waarvan de helft de indruk maakt recent geleden te hebben onder een faillissement. Het volk oogt wat armoedig.

We vorderen, dat zeker, maar in welke richting? Op enig moment moeten we toch concluderen dat we volkomen, maar dan ook volkomen verdwaald zijn. We spreken een wat ouder stel aan: “Können Sie uns sagen wo der Wattendeich ist?”

De man kijkt ons verschrikt aan “Der Wattendeich?”, maar dan zitten jullie helemaal verkeerd. Hij wil dat we rechtsomkeer maken. Dat is onze eer te na. We bedanken hem hartelijk en vervolgen onze weg. Dat brengt onze verlossing echter niet nader. Via een wijk die we voor het gemak maar even aanduiden als klein Istanbul, belanden we op een terrein met zomerhuisjes waar allerlei onduidelijks plaats vindt. Gelukkig wordt er ook gesnelwandeld. Een wat oudere maar zeer kordate mevrouw legt het allemaal nog eenmaal uit. En verdomd, na nog een uur te hebben gedwaald is daar dan toch eindelijk weer de dijk. Ons baken, onze leidraad, waarvan we dachten dat die ons nooit in de steek zou laten.

We zijn, helemaal aan de noordkant van Bremerhaven in een bizar landschap terecht gekomen. Het schemerduister toont ons een containeroverslagbedrijf in volle gang en ook in vol licht. Twintig meter hoge karren rijden af en aan, te midden van enorme stapels containers. Een bevreemdende, wonderbaarlijke en angstwekkende optocht van containercarriers trekt aan ons voorbij. Geen mens te zien en toch gaat alles door. Alles marschiert. Net als we ons afvragen of er ook een cao voor containercarriers zal zijn, met verplichte vrije uren en zo, ontdekken we dat er bij dit alles toch nog mensen betrokken zijn. Hoog in de lucht in een hokje ontwaren we een mannetje. Op elke carrier één. De totaal mensloze haven laat nog op zich wachten. Vreemd allemaal.

Nu we weten waar de overzichtelijke dijk begint, herpakken we ons. We weten weer hoe we verder moeten. Inmiddels is de dag echter al goeddeels ten einde en dienen we de feiten onder ogen te zien:

“Weet je wat we gaan doen Rob? We gaan lekker terug naar het centrum, ja met de bus hoor en zoeken daar een aangenaam onderkomen voor de nacht. En dan zien we daarna wel weer verder.”

Het Havenhostel is een geweldig onderkomen met van allerlei historie en prima bedden. Ontbijten kan er vanaf half zeven in de ochtend. Alleen dat al geeft aan dat het een onderkomen is voor echte zeelui. We voelen ons goed. Morgen gaan we verder.

tekst theo bakker
foto's rob strietman